

Skibslaget Sebbe Als · Augustenborg

KØLSVINET

MARTS 1991

Arbejdsplan

Der vil fremover blive arbejdet på nausten hver onsdag fra kl. ca. 18⁰⁰. Desuden vil der være arbejde følgende dage :

- * Lørdag d. 16. marts
- * Torsdag d. 28. marts (Skærtorsdag)
- * Fredag d. 29. marts (Langfredag)
- * Lørdag d. 6. april
- * Lørdag d. 13. april
- * Lørdag d. 20. april
- * Fredag d. 26. april (Bededag)
- * Lørdag d. 27. april (søsætning)

Mød op og giv et nap med. Vi vil forsøge at få lavet en plan over arbejdsopgaverne og få den hængt op på nausten.

Steen

Redaktions Slut

Vi havde i sidste kølsvin desværre glemt at meddele hvornår indlæggene til dette nr. skulle være os i hænde. Det har (heldigvis) medført at flere har ringet og spurgt - vi beklager.

Indlæg der ønskes med i næste nr. der forventes at udkomme ca. 1. maj skal være os i hænde senest 20. april.

Steen

REDAKTIONEN

Steen Weile
Notmark 23
6440 Augustenborg
Tlf. (privat) : 74473176
Tlf. (arbejde) : 74883292

Peter Møller
Parkgade 8
6440 Augustenborg
Tlf. (privat) : 74471078
Tlf. (arbejde) : 74883294

Ivan Lorenzen
Fjordparken 13
6440 Augustenborg
Tlf. (privat) : 74472263

Flemming Rieck
Hyldebjerg 26
4330 Hvalsø
Tlf. (privat) : 42408581
Tlf. (arbejde) : 42356429

Efterlysning !

Ved et arrangement på Sønderborg Slot i fjor havde en flok vikinger lånt noget tøj af andre medlemmer. Under denne bytten rundt er der forsvundet et postrødt slag (tidligere postkappe). Er der nogen der ved en fejl har fået det med hjem eller ved hvor det ligger bedes de kontakte Torben Heidtmann på tlf. 74472378.

Steen

Vikingskibet JELLING ORM.

Den 3. december 1985 udkastedes i Jelling den ide at bygge Harald Blåtands kongeskib. Baggrunden for et så storslået projekt var, at Jelling gennem kultur- og undervisningsministeriets såkaldte 10-punktsprogram fik midler til at bygge skibet som en utraditionel undervisningsopgave, - et pædagogisk forsøg.

Mens den gængse voksen- og fritidsundervisning styres og arrangeres af kommuner, bestyrelser og lærere, var grundideen i Jellings vikingskibsprojekt, at al styring (eller mangel på styring) skulle komme fra neden, - et græsrods-undervisnings-demokrati.

Forsøget lykkedes over al forventning. Efter en meget spæd start med annoncering om projektet, meldte sig langsomt, sejt og jysk gennem årene de mange grupper, hvis arbejde tilsidst gik op i den syntese, der hed: Søsætning af vikingskibet Jelling Orm. I de 4½ år projektet løb, udviklede det sig fra at være en arbejdsgruppe om selve skibet til at omfatte grupper, der satte sig ind i og arbejdede med alle aspekter omkring vikingetiden og Gorms og Haralds residens i Jelling. De mange grupper forsynede Jellingskibet med alt fra ror, Årer, mast og sejl til dragter, smykker, fodtøj, våben m.m.- og ikke mindst mjød. Den sidste arbejds vinter var ikke mindre end 18 grupper beskæftiget, - atten grupper, der selv formulerede deres arbejdsopgaver, selv fandt værksted, selv indkøbte materialer og værktøj, og selv sørgede for sagkyndig bistand. Man kan udtrykke det sådan, at et naivt landsbyflip gradvist var blevet til en institution. En institution, der gav genlyd ikke alene i Jelling og Vejle, men i hele landet. Gennem aviser, radio og TV hørte man om Jellings vikingskib. 8000 mennesker overværede søsætningen og skibets dåb, og når vi selv skal sige det, var det et flot skib, der gled af trailleren og ud i Fårupse grundlovsdag den 5. juni 1990.

Jellingskibet er 15 meter langt og tre meter bredt. Masten er 9 meter høj og bærer et kvadratisk råsejl på nøjagtigt 36 kvadratmeter. Årerne, seks i hver side, er 5½ meter lange og er under roning anbragt i åretolde^{DER ER} bol-tede i rælingen. Rorkarlene sidder på skibskister. Skibet stikker ca. 80 centimeter og fribordet er også ca. 80 centimeter.

Skibets skrog er lærk på eg, mast og rå er af gran, åretolde og ror af eg og stævnfigurer og rælingsfrise af lind. Endvidere er rorpinden af ask og trænaglerne af pil. Seks træsorter er således anvendt til skibet.

På Bayeux-tapetet og andre autentiske illustrationer fra vikingetid, lægger man mærke til, at vikingerne satte kulør på deres skibe.

Da Jelling Orm er et kongeskib, er det derfor rigt udsmykket med billedskæringer og farver.

Skibet er bygget i en centralt beliggende lade i Jelling. Sommeren over har det ligget for svej i Fårupse og er et par gange om ugen blevet rørt af skibslaugets medlemmer, der for sejl eller årer har skåret søen tynd. Skibslauget Jelling Orm regner dog med i sommeren 91 for første gang at lade Haralds vikingeskib præsentere sig på de danske have.

Knud Terkelsen.

Planer for ture.

Kell har her i bladet et indlæg om turudvalget, der ikke ligger på den lade side, men nu har lavet en liste og en fin beskrivelse over de planlagte aktiviteter. De skulle have været med her i bladet, men har netop modtaget et tilbud fra Roskildemuseet om sommertogt i Roskilde Fjord i nært samarbejde med den kommende besætning på Helge. Vi vil på et bestyrelsesmøde lørdag d. 16. marts træffe beslutning om tilbuddet der muligvis kan kædes sammen med Frederikssund Vikingspil's 40 års jubilæum. Efter mødet vil turudvalgets planer blive udsendt separat.

Steen

Brev til Kølsvinet

Brev til Peter vedr indlægget i Kølsvinet Jan. 91 side 6:

Skinfaxe har ikke mere med Vikingskibshallen og/eller Roar at gøre end de andre skibslaug. Der er nogle enkelte sammenfaldne medlemmer i Roar og Skinfaxe, men ellers prøver vi på alle måder at holde os adskilt fra hinanden.

Aktivitetskalender for SEBBE.

Nedenstående er en foreløbig plan. Der vil separat blive udsendt en mere detaljeret plan.

- April : Besøg på nausten af klasse fra Augustenborg skole.
- Bededag : Søsætning af Sebbe og Ottar.
- 4/5 : Lukket arrangement med Sebbe og naust.
- 8/5 : Aftensejlads med Ottar.
- 9-12/5 : Romregatta i Flensborg.
- 23/5 : Aftensejlads med Ottar.
- 5/6 : Aftensejlads med Ottar.
- 8/6 : Sebbe reserveret (Finn Lassen).
- 20/6 : Aftensejlads med Ottar.
- 23/6 : Sct. Hans på nausten.
- 28-30/6 : 40 års jubilæum hos Vikingspillene i Frederikssund ?
- 3/7 : Aftensejlads med Ottar.
- Juli : Sommertogt i Roskilde ?
- (uge 31-33) : Sebbe i Fynshav, bl.a. aftensejlads onsdage.
- 17-18/8 : Hjemsejlads fra Fynshav.
- 28/8 : Aftensejlads med Ottar.
- 22-25/8 : 10 året for Sif Eges start i Frederikssund.
- 23-25/8 : Havnefest i Augustenborg.
- 11/9 : Aftensejlads med Ottar.
- 25/9 : Aftensejlads med Ottar.
- 10/10 : Aftensejlads med Ottar.
- 23/10 : Aftensejlads med Ottar.

Ovenstående er de aktiviteter der ligger forespørgsel på. Vi har endnu ikke truffet endelig beslutning med hensyn til deltagelse.

Rettelser samt nye reservationer bedes meddelt bestyrelsen.

Steen

Et ledingsskib på bedding.

Der er livlig aktivitet på en midlertidig værftsplads ved siden af Vikingskibshallen. Hér kan museets besøgende frem til 2. august overvære, hvordan et vikingeskib rejser sig på beddingen. Kølen er strakt og stævnene rejst, og i de kommende måneder vil skibet vokse planke for planke. Det er en kopi af vrag 5, ledingsskibet fra Skuldelev, der er under bygning.

Helge, som skibet kaldes, bygges af egetræ; dog bliver de øverste bordplanker lavet af ask og fyr. Som i vikingetiden arbejdes der i friskt træ. De lange bordplanker kløves med kiler ud af de store egestammer, og hugges med økser ned til ca. 3 cm tykke planker. Plankerne er både stærkere og mere smidige end savskåret træ, fordi de er kløvet ud efter træets naturlige struktur. Det samme gælder bundstokke, spanter og knæ, der laves af formgroet tømmer. Redskaberne er kopier af vikingetidens økser, bor og knive, som ses i arbejde på Bayeux-tapetet. Det er således vikingetidens arbejdsmetoder og redskaber, der anvendes - bl.a. på grundlag af erfaringerne fra bygningen af Roar Ege, en kopi af det lille skib fra Skuldelev. Roar Ege blev bygget på Vikingskibshallens bådeværft i 1982-84, bl.a. med det formål at undersøge vikingetidens byggemetoder. Mens Roar Ege-projektet var kompromisløst på dette område, bruger vi denne gang moderne maskinværktøj, hvor det ikke har betydning for skibets egenskaber og fremtoning.

Det er ikke første gang, der bygges kopi af det lille krigsskib. I 1967-69 byggedes den første kopi "Sebbe Als", som mange sikkert har set i de danske farvande. I 1977 fulgte "Lindheim Sunds". De to kopier har givet et godt billede af, hvordan et lille krigsskib så ud i vikingetiden. Men de er bygget efter tidlige rekonstruktionstegninger, og har derfor en del fejl i skrogformen. Et omfattende tegnings- og modelarbejde har afsløret skibets geniale skrog: Et avanceret sejlbådsskrog, beregnet til store hastigheder under sejl, er kombineret med egenskaberne ved et godt roskib. Samtidig er skroget designet til sejlads i krap sø, det vil sige til sejlads i danske farvande og på Østersøen. Den fulde virkning af denne kombination kan kun en korrekt bygget og sejlet kopi klarlægge.

I vikingetid og tidlig middelalder var krigsmagten bygget op omkring et ukendt antal krigsskibe i forskellige størrelser. Skibene skulle ikke bruges til egentlige søslag. De var beregnet til så hurtigt som muligt at transportere hæren frem til det sted, hvor der var brug for den. Deres vigtigste egenskab var derfor fart. Kongen stod i spidsen for flåden. Han kunne når som helst udbyden den til forsvar af landet, men ville han på angrebstogter i udlandet, måtte han have landstingets godkendelse. Udgårdsleding blev udbudt under udførelse af en særlig ceremoni: Kongens højeste embedsmænd skulle bære skovl og spade til landstinget som udtryk for, at det daglige arbejde måtte ophøre.

Ledingssystemet fordelte krigsbyrden på alle landets bønder (med enkelte undtagelser). Landet var inddelt i en række områder, kaldet skipæn. Hvert skipæn stillede et fuldt udrustet og bemandedt skib, når leding blev udbudt.

I spidsen for hvert skipæn stod en styresmand. Han tilhørte bondearistokratiet, og hans stilling kunne gå i arv til søn eller bror. Det var styresmanden, der skulle bygge og vedligeholde skibet, delvis på bøndernes bekostning. Kunne bønderne ikke blive enige med styresmanden om "skibslejens" størrelse, havde de ret til selv at bygge et skib, der dog stadig stod under styresmandens ledelse. Bemanningen af skibet var bøndernes anliggende. Hvert skipæn var inddelt i mindre områder, såkaldte havner. Bønderne i en havne skulle på skift stille til krigstjeneste, udrustet med de tre "folkevåben" sværd, spyd og jernhat. Havnens øvrige beboere skulle efter evne - dvs efter størrelsen af deres jordejendom - sørge for provianten. Det var styresmandens ansvar at se til, at havnebønderne rent faktisk stillede en mand og ydede den nødvendige proviant. Styresmanden selv skulle møde med "fulde mandsvåben", som ud over sværd, spyd og jernhat bestod af brynje, hest, armbrøst og tre tylvter pile samt en skytte, hvis han ikke selv kunne skyde. (I vikingetiden var det formentlig en langbue istedet for armbrøst).

Antallet af havner var ikke ens i alle skipæn - ligesom skibene ikke alle var af samme størrelse. I middelalderens saga- og lovtekster inddeles krigsskibene i forskellige klasser. "Langskibsklassen" bestod af skibe med fra 13 til 35 årepar. I Trøndelag og Nordland i Norge var 20 sessen (20 årepar) den foretrukne størrelse, hertil kom så et antal større og mindre skibe til forskellige formål. Udvalget af skibsstørrelser i den danske ledingsflåde kendes ikke præcist. Har skibene været inddelt på samme måde som i Norge, har vores skib med sine 13 årepar været en 13-sesse - det mindste skib i langskibsklassen.

Skibet har efter al sandsynlighed tjent som ledingsskib for bønder omkring Roskilde. Det har ikke været stort, men med sin avancerede skrogform har det haft noget at byde på, når det gjaldt fart. Besætningen har kunnet sætte sejlet, trække i årene, eller gøre begge dele. Hvad det har betydet, ser vi frem til at få belyst under forsøgssejladserne, når skibet er søsat.

Helge bliver bygget som det lille ledingsskib så ud som nyt. Med inspiration fra Bayeuxtapetet bliver det tjæret og malet. Det bliver udrustet med runde skjolde og gylden støvnfløj. I første omgang får det et sejl af hør dug - siden kan vi muligvis tilføje et uldsejl til udrustningen.

Fuldt udrustet og med trænet besætning skal Helge ud på en række forsøgssejladser. Her skal det mest moderne elektroniske navigationsudstyr i brug, når sejlsegenskaber og fartevner skal dokumenteres præcist. Formålet med forsøgssejladserne bliver at klarlægge hvorledes et lille ledingsskib har kunnet løse nogle af sine mangeartede opgaver som f.eks. landgangsoperationer, vagt- og kontrolvirksomhed, opklaringsopgaver og depechetjeneste. Ikke mindst som hurtig og diskret budbringer har skibets muligheder været interessante. Samtidig bliver det for første gang muligt at udforske vikingetidens rotekniik på en forsvarlig måde.

Når de første resultater af forsøgssejladserne foreligger, skal skibet bruges i museets kursussejladser og til sejladser med publikum. I første omgang er det altså muligt for Vikingeskibshallens besøgende at følge tilblivelsen af et vikingeskib, i anden omgang får de muligheden for at opleve skibet i sit rette element under sejladser på Roskilde fjord.

Tinna Damgård-Sørensen
Vikingeskibshallen

Referat fra bestyrelsesmøde

Mødet blev afholdt 26. feb. 1991.

* Vi skal have udskiftet en del nagler i Sebbe. Der var enighed om at dette skal gøres af et fast hold, der samtidig skal afmærke hvilke der er udskiftet så vi over en periode kan få dem alle skiftet. Mens dette arbejde står på må der ikke arbejdes/gåes i skibet.

* De medlemmer og aspiranter der ikke har betalt kontingent for 1990 er blevet slette af listen. De har fået 2 varsler og den sidste med besked om at de ville blive slettet hvis restancen ikke var betalt inden generalforsamlingen. Lidt ærgerligt at folk ikke kan melde sig ud hvis de ikke har lyst til at være med længere, det skulle da ikke være så svært.

* Kontingentopkrævning for 1991 er vedlagt dette Kølsvin. Sidste rettidige indbetaling er 15. april (i år). Vi vil i år følge hurtigere op på manglende indbetalinger. HUSK : man har ikke lov til at sejle med skibet før kontingentet er betalt!

* Vedrørende VHF vil vi inden vi køber undersøge hvad der er best til vort formål, bl.a. hos de øvrige skibslag. Mulig hederne for en skjult antenne skal samtidig undersøges.

* Dinky (plastikjollen) skal lappes og forsynes med nye åregafler og nye årer.

* Vore "nye" lokaler i Slotsalle' skal fixes lidt op. Vi har fået syet gardiner der skal hænges op. Der skal monteres stikkontakt i køkkenet så vi kan sætte en kogeplade op (der er ikke varmt vand) og den midlertidige belysning udskiftes med en permanent. Køkkenet skal også have en gang maling. Vi vil ikke gøre mere ud af lokalerne ellers på nuværende tidspunkt, men koncentrere os om at få skibene gjort klar.

* Arbejdsplan blev sat op. Se andetsteds i bladet.

* Et meget væsentligt punkt blev bragt på bane : vedligeholdelse af værktøj og omgang med materialer. Man er alt for sløsedede og det koster os en masse penge hvert år. Læg værktøjet på plads når du har brugt det, giv det evt. lidt olie hvis det trænger, sæt penslerne i blød og lad være med at åbne en ny dåse maling før "den gamle" er tom.

* Vort køkkenskab er mildest talt ulækkert, der vil blive sat et "nyt" op.

* Det vil blive undersøgt om vi på en eller anden måde kan blive medlemmer af Danfoss Hobbyklub. De har et godt lokale i nærheden og ind imellem er der opgaver der kunne løses her.

* Næste bestyrelsesmøde afholdes torsdag d. 21. marts.

PÅ bestyrelsens vegne
Steen

TUR UDVALGET

Ved den sidste generalforsamling, blev der fra en del medlemmer udtrykt ønske om at der planlægges og gennemføres flere sejlads af "non-profit" typen.

Denne type sejlads har der været afviklet en masse af gennem de år skibslaget her eksisteret, men det har i de seneste år været svært at skaffe tilstrækkeligt mandskab.

Enten på grund af manglende interesse, eller fordi der ikke er blevet informeret i god tid, så medlemmerne kunne planlægge efter det.

For at imødekomme ønsket, har bestyrelsen nedsat et tur-udvalg, bestående af :

Steen Graversen,
Kell Hach,
Erik Jørgensen (best.medl.)

Udvalgets eneste opgave bliver at arrangere og informere om denne type sejlads.

For at de planlagte ture kan gennemføres er det nødvendigt at i bidrager med jeres tilmelding.

Turene er åbne for alle. D.v.s. aspiranter og medlemmer af Vikingskibslaget SEBBE ALS, medlemmer af andre vikingskibssammenslutninger og vikingskibsinteresserede gæster.

Dog skal det gældende sejlreglement for SEBBE og OTTAR være overholdt.

Andetsteds i bladet findes en tur kalender og en kort introduktion til turene.

Ud over de planlagte ture, må vi ikke glemme at det sker mennesker mødes - tanker fødes - og så sejler vi.

For Turudvalget.

Kell

Aktivitetsskalender for alle.

- 16/6 - 30/8 1991 "Trans - Europe - Nevo - Viking".
Tur : Oslo - København - Stockholm -
Helsingfors - Leningrad - Novogorod.
- 28-30/6 1991 Frederikssund Vikingspil fylder 40 år og
har i den forbindelse inviteret alle
"vikinger" til fest.
- 29/6 1991 Imme Sleipners 10 års jubilæum på Barsø.
- 2/8 1991 Søsætning af HELGE og strandmarked i
Roskilde.
- 22-25/8 1991 I forbindelse med 10 året for Sif Ege's
start vil Vikingskibslaugget Sif Ege
arrangere en råsejlerregatta.
- Vinter 1992 Vikingeseminar afholdes hos Lindheim
sund's i Ollerup.
- 27/6 - 5/7 1992 Vikingefestival 1992 i Limfjorden i for-
bindelse med Ålborg byjubilæum.
- 24-31/7 1992 Vikingetræf på Samsø. (mere om dette i
næste nr. af Kølsvinet).
- August 1992 Vikingedage i Slesvig.
- August 1992 Vikingedage i Mosgård. (Århus)
- Juni/juli 1993 Vikingefestival i Mandal (Sydnorge).

Ovenstående er de arrangementer vi kender i øjeblikket. Er
der andre vil jeg bede jer give besked om disse til under-
tegnede.

Steen Weile

BESTYRELSEN

Peter Møller	: Formand	Ulrik Grau	
Parkgade 8		Stavensbølgade 19	
6440 Augustenborg		6440 Augustenborg	
Tlf. (privat)	: 74471078	Tlf. (privat)	: 74472585
Tlf. (arbejde)	: 74883294	Tlf. (arbejde)	: 74471561
Steen Weile	: Næstformand	Palle Jacobsen	
Notmark 23		Voldgade 17, I	
6440 Augustenborg		6400 Sønderborg	
Tlf. (privat)	: 74473176	Tlf. (arbejde)	: 74471086
Tlf. (arbejde)	: 74883292		
Ina Hach	: Kasserer	Erik Jørgensen	
Lindevej 2		Løngang 22, III	
6440 Augustenborg		6400 Sønderborg	
Tlf. (privat)	: 74472443	Tlf. (privat)	: 74432716
Tlf. (arbejde)	: 74882176		
Ivan Lorenzen	: Sekretær	Niels Nielsen	
Fjordparken 13		Østerkobbøl 8	
6440 Augustenborg		6440 Augustenborg	
Tlf. (privat)	: 74472263	Tlf. (privat)	: 74471994
		Tlf. (arbejde)	: 74884537
Torben Heidtmann	: Mat.forval.	Svend E. Sørensen	: Kommunen
Kløvermarken 89		Bakken 15, Fynshav	
6440 Augustenborg		6440 Augustenborg	
Tlf. (privat)	: 74472378	Tlf. (privat)	: 74474814
		Tlf. (arbejde)	: 74474114